

NOVUS ORBIS

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi
Journal of Politics and International Relations

**Kelimelerin Gücü:
Türk Dış Politikasında Söylem**
*The Power of the Words:
Discourse in Turkish Foreign Policy*
Gökhan Koçer

**Global Governance of Terrorism and Transnational Organized Crimes:
Challenges and Complexities**
Terrörizm ve Ulusötesi Organize Suçların Küresel Yönetimi: Zorluklar ve Karmaşıklıklar
Halil Peçe

**Changing Role of Private Military Contractors
after the Cold War**
*Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Özel Askeri
Şirketlerin Değişen Rolü*
Selçuk Denek

**Orta Doğu'nun Kırmızı Jeopolitiği Bir Dini
Terör Organizasyonu Olarak DAES**
*The Red Geopolitics of the Middle East:
ISIS as a Religious Terrorist Organization*
Bora İyiat



Department of
International
Relations

Uluslararası
İlişkiler
Bölümü

Cilt 1 | Sayı 1 | 2019
Volume 1 | Number 1 | 2019

Editörler Kurulu / Editorial Board

Baş Editör / Editor-in-Chief

- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Özgür Tüfekçi

Genel Koordinatör / General Coordinator

- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Alper Tolga Bulut

Yönetici Editörler / Managing Editors

- Arş. Gör. / Research Assist. Hülya Kınık
- Arş. Gör. / Research Assist. Göktuğ Kıprızlı

Kitap İnceleme Editörleri / Book Review Editors

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Bülent Şener (*Türkçe Kitap / Books in Turkish*)
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Murat Ülgül (*İngilizce Kitap / Books in English*)

Alan Editörleri / Section Editors

- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Fatma Akkan Güngör
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Yılmaz Bayram
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Ayça Eminoğlu
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Vahit Güntay
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Erol Kalkan
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. İsmail Köse

Yardımcı Editörler / Assistant Editors

- Arş. Gör. / Research Assist. Emel İlter
- Arş. Gör. / Research Assist. Çağlar Kaya
- Arş. Gör. / Research Assist. Ayçe Sepli
- Arş. Gör. / Research Assist. Sinem Çelik

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

- Prof. Dr. Mohammad Arafat – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Shane Brennan – American University in Dubai, UAE
- Dr. Alessia Chiriatti – University for Foreigners of Perugia, Italy
- Prof. Dr. Murat Çemrek – Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Rahman Dağ – Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Federico Donelli – University of Genoa, Italy
- Prof. Dr. Süleyman Erkan – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Monique Sochaczewski Goldfeld – Escola de Comando e Estado-Maior do Exército, Brazil
- Dr. Ayla Göl – University of Nottingham, UK
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Emre İşeri – Yaşar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Gökhan Koçer – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Sung Yong Lee – University of Otago, New Zeland
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Ali Onur Özçelik – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Alp Özerdem – George Mason University, USA
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Kaan Renda – Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Paul Richardson – University of Birmingham, UK
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Didem Ekinci Sarier – Çankaya Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hüsrev Tabak – Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Coşkun Topal – Gümüşhane Üniversitesi, Türkiye



Novus Orbis

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Journal of Politics and International Relations

Cilt 1 | Sayı 1 | 2019
Volume 1 | Number 1 | 2019

İçindekiler / Table of Contents

Araştırma Makaleleri / Research Articles

- 5** **Kelimelerin Gücü: Türk Dış Politikasında Söylem**
The Power of the Words: Discourse in Turkish Foreign Policy
Gökhan Koçer
- 34** **Global Governance of Terrorism and Transnational Organized Crimes: Challenges and Complexities**
Terrörizm ve Ulusötesi Organize Suçların Küresel Yönetişimi: Zorluklar ve Karmaşıklıklar
Halil Peçe
- 51** **Changing Role of Private Military Contractors after the Cold War**
Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Özel Askeri Şirketlerin Değişen Rolü
Selçuk Denek
- 63** **Orta Doğu'nun Kırmızı Jeopolitiği Bir Dini Terör Organizasyonu Olarak DAES**
The Red Geopolitics of the Middle East: ISIS as a Religious Terrorist Organization
Bora İyiat

Siyaset Bilimi
ve Uluslararası
İlişkiler
Kongresi

3.

3rd

Politics and
International
Relations
Congress

'IR in Its Centenary'

'100. yılında Uluslararası İlişkiler Disiplini'



Department of
International
Relations

Uluslararası
İlişkiler Bölümü

12 - 13 Eylül - September 2019

Trabzon - Türkiye - Turkey

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Orta Doğu'nun Kırmızı Jeopolitiği Bir Dini Terör Organizasyonu Olarak DAESH

Bora İyiat¹

*Received 09 January 2019
Revised 05 March 2019
Accepted 15 March 2019*

Öz

Sadece medeniyetlerin değil, çatışmalarında merkezi olarak algılanan Ortadoğu'da yakın zamanda devlet iddiasıyla ortaya çıkan bir örgüt süratle ve şaşırtıcı bir biçimde Irak ve Suriye topraklarında ilerleyerek tüm dünyanın dikkatini üzerinde toplamıştır. Hareket tarzı ve ideolojik temelleri uzaktan, yakından İslamiyet ile alakası olmadığı halde kendisine "İslam Devleti" adı veren bu örgüt her ne kadar son zamanda bölgesel gelişmelerde oyun dışı kalmış gibi görülse de her küresel proje gibi yeniden bir aktör olabileceğine dair ciddi kuşklar barındırmaktadır. İşte bu makale benzer organizasyonların sıklıkla duyulduğu Ortadoğu'nun jeopolitiğine yakından bakmak ve kendisine Irak ve Şam İslam Devleti adını veren örgütü yakından tanımak amacıyla yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orta Doğu, İslam Devleti, Terörizm, Cihat, Jeopolitik

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
bora.iyiat@gmail.com

The Red Geopolitics of the Middle East ISIS as a Religious Terrorist Organization

Abstract

An organization that emerged in the Middle East in recent years with the claim of being a state and it rapidly and surprisingly captured territories in Iraq and Syria, attracting the attention of the whole world. This organization calls itself the “Islamic State” although its movement style and ideological foundations have no connection whatsoever to Islam. And, there is a possibility that it can be an actor like every global project again even though it seems to be out of play in regional developments. This article aims to take a close look at the geopolitics of the Middle East, where similar organizations frequently emerge, and to get to know the organization which calls itself the Islamic State of Iraq and the Damascus.

Keywords: Middle East, Islamic State, Terrorism, Jihad, Geopolitics

Giriş

Jeopolitik; bugünkü ve gelecekteki güç ve amaç ilişkisini-politik düzeyde-fiziki ve siyasi coğrafyayı esas alarak inceleyen bilimdir. Kendi iç metodolojisi ile güç unsurlarının, coğrafi platform ve verilerle politikaya çizdiği yönü belirler. Jeopolitik adını verdiğimiz özel alan bir anlamda coğrafyanın bütün unsurları ile aktifleşmesi ve bu unsurlar değerlendirilerek sonuçlar çıkarılması anlamındadır. Fiziki coğrafya, başka bir deyimle coğrafi platformun üzerinde, evrensel ve bölgesel güç merkezlerini karşılıklı olarak değerlendirir, politik düzeyde güç ve hedef ilişkisini kurar. Bir devletin, devletler topluluğunun veya bir bölgenin güvenlik ve gelişme politikasının bilimsel zeminini oluşturur (İlhan, 2002, s. 318).

Bugüne kadar bilim insanları tarafından farklı tanımlamalarla jeopolitik kavramı açıklanmaya çalışılmış ancak bunların tamamına yakınında devlet, coğrafya, politika sözcükleri mutlak suretle kullanılmıştır. Aslında nasıl tanımlanırsa tanımlansın jeopolitik, coğrafyanın politikaya çevirdiği yönü araştırır ve değerlendirir. Gerçekte de 19’uncu yüzyılın ikinci yarısında siyasi coğrafya üzerindeki çalışmalar jeopolitiğin oluşumunu hazırlamıştır. Jeopolitik politika üretmez, politika üretecek alanlara veri hazırlar(İlhan, 2002, s.319).

Olayları doğru analiz etmenin ilk şartı, tarih ve coğrafya bilimlerinden faydalanarak ortaya bir projeksiyon koyabilmekten geçer. Bugün yaşananlar ve gelecekte yaşanması muhtemel tüm hadiseler ancak bu iki bilimin ışığında anlaşılabilir. Günümüzde

yaşananlar için başvurulması gereken aynı yöntemdir. Bu yüzden önce içinde bulunduğumuz coğrafyayı ve onun yaşattığı şartları doğru kavramak bir zorunluluktur. Tam da bu anlamda 14. yüzyıl düşünürü, devlet adamı ve tarihçisi İbn-i Haldun'un asırlar önce söylediği "coğrafya, kaderdir..." üzerinde yeniden düşünülmesi gereken muhteşem bir sözdür. Özellikle de o coğrafyanın adı Orta Doğu ise.

Orta Doğu olarak adlandırılan bölge, Doğu ile Batı'yı, Akdeniz ile Hint Okyanusu'nu, Rusya ile sıcak denizleri birbirine bağlayan, aynı zamanda Doğu ile Batı arasındaki bütün ticarî ve kültürel bağlantıların yapıldığı bir bölgedir(Sakin – Deveci, 2011, s. 3). Yerkürenin en önemli kara ve su yolları üzerindeki hakim konumunun anılan coğrafyaya kazandırdığı eşsiz jeopolitik değer, bölgeyi tarihin ilk dönemlerinden bu yana dünya egemenliği peşinde koşan güçlerin birincil hedefi haline getirmiştir. "Kara altın" olarak tanımlanan petrolün 20. yüzyılın ilk yarısından itibaren değer kazanmasıyla Ortadoğu'nun, dolayısıyla buradan geçen kara ve deniz yollarının stratejik önemi dünyanın hiçbir yeriyle kıyaslanamayacak derecede artmıştır (Turan, 2002, s. 16-17).

İşte tüm bu özellikli durumuyla Orta Doğu kavramı bir coğrafi tanımlamadan çok bir politik ve stratejik tanımlamanın ürünüdür. "Orta Doğu" diğer bölgeler gibi kendi içinde tutarlı bir tanımlamaya sahip olmayıp üzerine yakıştırılan biçimlendirmeler daha ziyade subjektif çerçevede olmaktadır. Bahsi geçen kavram, ilk kez 1902 yılında Amerikalıların ünlü deniz istihbaratçısı ve Amerikan Deniz Politikasının babası olarak bilinen Alfred Thayer Mahan'ın, National Review isimli dergide yayımlanan "The Persian Gulf and International Relations" başlıklı makalesinde yer almıştır. Mahan, makalesinde, Basra Körfezi'nin dünya ekonomisi ve deniz hakimiyeti üzerindeki büyük rolü ve önemini anlatırken, Orta Doğu (Middle East) kelimesini ilk kez Arap yarımadası ve Hindistan arasındaki bölge için kullanmıştır (Şimşek, 2005, s. 10).

Bilinen yaygın görüş ve bu görüşlerin toplandığı kaynaklar her ne kadar bu terimin etimolojik geçmişinde Alfred Thayer Nayan'ı işaret etse de "Orta Doğu" teriminin ilk olarak İngilizler ve Fransız tarafından kullanıldığı iddiasında mevcuttur. Bu iddiayı ileri sürenler ise tezlerini geçmişten referans savunurlar. Şöyle ki: Geçmişte "Şark meselesi" olarak bilinen kavram zaman içinde Orta Doğu sözcüğü ile ifade edilmeye başlamış günümüzde kullanılan sözcük de Osmanlı Devleti'nin çöküşünün ardından ortaya çıkmıştır. Bu subjektif coğrafi niteleme İngilizler tarafından ilk defa 9 Mayıs 1916 tarihinde Fransa ile aralarında imzalanan ve Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını öngören Sykes-Picot gizli anlaşmasının akabinde 1920'lerde kullanılmıştır. İngiltere, Osmanlı'nın hakim olduğu topraklar için Near East (Yakın Doğu) sözcüğünü kullanırken, Osmanlı Devleti'nin

çöküşünden sonra bu sözcükten sarfi nazar etmiş yerine Middle East (Orta Doğu) terimini kullanmaya başlamıştır. İngiltere için bu kelime Irak, Türkiye ve Suriye'yi içine alan toprakları ifade ediyordu (Arslan, 2017).

Esasında ilk nasıl ya da kim tarafından kullanılırsa kullanılsın tarihi, insanlık tarihi kadar eski olan Ortadoğu, bölgeyi ifade eden özellikler ve buna bağlı sınırlar, dünyadaki siyasal duruma, zamana ve bölgeye nereden bakıldığına bağlı olarak değişiklikler göstermiştir. Bu durumu Cemil Meriç; “Ortadoğu kaypak bir mefhumdur. Çünkü ne zaman doğduğu, niçin doğduğu, hudutlarının ne olduğu konusunda rivayetlerin muhtelif olduğu bir kavramdır” (Meriç, 1980, s. 282) sözleriyle ortaya koymuştur. Bu ise değişen tanımlamalara neden olmuştur. Her şeyden önce bu kavramın siyasi coğrafya olarak tanımlanması tanımlamayı yapan öznenin duruşuna göre değişiklik göstermiştir (Sakin – Deveci, 2011, s.283).

Bölgeyi demografik açıdan ele aldığımızda ise yapının çok kültürlü, çok milletli ve çok dinli (ve mezhepli) yapısıyla karmaşaya açık bir alan olduğunu söyleyebiliriz. Zira anılan bu coğrafya üç büyük dini; Musevilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlığın doğduğu yerdir. Din açısından yaşanan bu zenginlik mezhepsel anlamda da Ortadoğu'da hissedilmektedir. İslam dini, Sünni ve Şii temelinde ayrılmakla kalmamış örneğin Şii'lik, İsmaliye, Nusayri vb. olarak çeşitlilik göstermiştir. Hıristiyanlık ve Musevilikte de durum pek farklı değildir (Lewis, 1998, s. 27-28). Dini zenginliğin yanı sıra Ortadoğu, etnik anlamda da çoklu bir kimlik sergilemiştir. Farslar, Araplar ve Türkler bu anlamda baskın olan halklardır (Lewis, 1998, s. 33). Bugün sıkça adından söz edilen bir diğer etnik unsur Kürtler ise söz konusu coğrafyada diğer üç temel unsurun yanında azınlıktır.

Genel tanımıyla duygular, düşünceler ve davranışları belirleyen idealler engellenmesine yahut da karşı bir duygu, ideale mücadele etmesine çatışma adı verilir (Aydınalp, 2010, s. 189). Farklı güçlerden beslenen bu karşıt unsurlar arası doğan, yükselen ve artan gerilim zaman içerisinde çatışmanın en üst hali olan düşük ya da yüksek yoğunluklu savaşa evrilir. Çatışma, tabiatı itibarıyla sosyolojik bir olgudur ve tabi olarak sosyal nedenlerle ortaya çıkar ve onlardan beslenir. Bu yönüyle baskın bir sosyal olgu olan din bir uzlaşma ve bir arada tutma hali olduğu kadar bir çatışma nedenidir. İçerdiği anlam, simgesel özellikleri ve bu özelliklerin pratik yaşama tezahürü ile din olgusu, etnisite, tarih ve coğrafya ile birlikte bir kimlik ögesidir. Bu kimlikler onu taşıyanlara bir şuur kazandırmanın yanı sıra çoğu kez toplumsal ilişkilere yön vermektedir (Okumuş, 2003, s. 77).

Bunu örneklendirmek gerekirse; dini referans aldığı iddia eden terör gruplarının düzenledikleri intihar saldırısı eylemlerini İslam savaş hukukuna dayandırdıkları iddiası bir anlamda bazı

kesimler tarafından kabul görmeyi kolaylaştırmaktadır. Benzer şekilde Halaka'ya (Yahudi Şeriatı) dayalı politik ideolojinin önde gelen temsilcilerinden Gush Emunim Hareketi, Batı Şeria'nın Yahudilerce kontrolünün ilahi bir emir olduğu iddiasıyla bölgede kurdukları izinsiz ikametleri böylece meşrulaştırmaya çalışmaktadırlar (Aydınalp, 2010, s. 195)

Tüm bu parametreler ve başlangıçta belirttiğim Orta Doğu'nun jeopolitik konumu, çok dinli/kültürlü demografik yapısı ile birlikte değerlendirildiğinde temel referansını dinden aldığı iddiasıyla yola çıkan farklı terör grupları ve bunların farklı ölçekte ortaya koydukları eylemlere tanıklık etmektedir. Söz konusu örgütler konjonktürel anlamda eylemleri için uygun zemin bulduklarında çarpan ve etki alanları daha geniş olarak siyaset sahnesinde var olmaktadır. Geçtiğimiz birkaç yıldan beri Irak ve Suriye'nin içinde bulunduğu koşullar sahada oyuncu olmak isteyen radikal dini örgütlerin varlıklarını, yaşamlarını, eylemlerini oldukça kolaylaştırmaktadır. İşte bu tanımlamaya en uygun örgüt olan DAES (Irak Şam İslam Devleti) şaşırtıcı bir ivmeyle kısa sürede hem bölgesel hem de uluslararası sahada bir tehdit, bir aktör haline gelmiştir (Erdoğan – Deligöz, 2015, s. 5).

1) DAES'in İdeolojik Temelleri, Kuruluş ve Gelişme Süreci

Son birkaç yıldır tüm dünyanın gündeminde ilk sırada yer alan, Suriye iç savaşı ve Avrupa'daki eylemleri ile adını sıklıkla duyduğumuz DAES'in kuruluş temelleri her ne kadar Irak'ta atılmış olsa dahi örgütün kökleri Afganistan'a dayanmaktadır. Bilinen ilk adı Irak El-Kaidesi olan örgütün kurucusu Ebu Musa Zerkavi'dir (Boz, 2014, s. 5). Bu anlamda fikri temeli anlamak için ilk önce El-Kaide'ye yakından bakmak önemlidir.

El-Kaide adlı terör örgütü uluslararası arenanın dikkatini 11 Eylül eylemleriyle çekmiştir. Tüm dünyanın gözü önünde cereyan eden hadiseler ve New York kentinde yerle bir olan ikiz kuleler bir anda Batı'nın bilinçaltındaki İslam-Terör ilişkisini de su yüzüne çıkartmıştır (Şen, 2011, s. 5). Örgütün doğduğu coğrafya Afganistan topraklarıdır. Soğuk Savaş döneminin ABD projesi olan "Yeşil Kuşak" ve Afganistan'ın SSCB tarafından işgali sürecinde desteklenen cihatçı gruplar özellikle Suud petro-dolarları ile finanse edilmiş bu da tabiiyle bir Suud akımı olan Vehhabi mezhebinin bölgede etki alanını genişletmesi ve yayılmasına hız vermiştir. İşte El-Kaide'nin ardından gelen DAES'in de beslendiği ideolojik temel bu kaynaktır.

Bu noktada eklenmesi gereken önemli bir husus ise bu tarz örgüt ve terörist organizasyonların kuruluş, alt yapısal özellikleri incelendiğinde görülmektedir ki tamamına yakını Samuel

Huntington'un "Medeniyetleri Çatışması" tezi sonrasında oluşan travmadan beslenmiştir. Bu tezin işaret ettiği İslam karşıtlığı ve fobisinin Müslümanlar üzerinde yarattığı sosyo-psikolojik durum, Müslüman bilinçaltında "Öteki" olma duygusunu geliştirmiş bu sayede köktendinci örgütlerin istismar edeceği sahayı ortaya çıkartmıştır (Kongar, 2011, s. 67).

Bilindiği gibi İslam tarihi içerisinde yaşanan Hz. Ali ve Muaviye arasındaki Siffin savaşı sürerken daha fazla Müslümanın katlini önlemek, savaşı durdurmak için ulemanın tahkimine gidilmiş, ancak bu tahkim kararını kabul edilemez bulan bir grup, savaşa devam etmek gerektiğini, bunun dışında bir kararın küfür demek olduğunu iddia edenler Hariciler olarak adlandırılmıştır. Bu kişiler ve Haricilik ekolü, çatışmacı ve tekfirci fikrin İslam dünyasındaki ilk temsilcileri olmuşlardır. Radikal bir ekol olan bu akım, küfür içerisinde olan Müslümanların da katlinin vacip olduğuna kadar varan aşırı düşüncelerin temsilcileridir. Yukarıda bahsettiğimiz Vehhabi mezhebi buraya kadar anlattığımız Hariciliğin evrilerek günümüze kadar ulaşan halidir (Cevizci, 2014, s. 32).

Vehhabilik, İslam içerisinde en katı ekol ve yorum şeklini içeriğinde taşıyan Hanbelilik içinden doğmuş ve gelişmiştir. Temel ideolojisi "Altın Çağ" olarak isimlendirilen Peygamberimiz ve dört büyük halife devri sonrası her türlü dini ritüel, uygulamayı red ederek, dini tüm bu bi'datlardan temizlemek böylece arı hale getirmeyi amaçlamaktadır. Üstelik bunu hem amaç hem de tek kurtuluş yolu olarak görmektedir. Diğer yandan Vehhabilik daha çok siyasal özellikleri ile ön plana çıkmaktadır (Bodur, 2003, s. 7). Hareketin ortaya çıktığı bölge dini taassupların oldukça yoğun olduğu, eğitim seviyesinin oldukça aşağıda, ailesel, siyasal ve ekonomik tüm sosyal davranışların dini olarak kabul edildiği Necd bölgesidir. Vehhabi düşünce sistematığı kendisi dışında tüm diğer düşüncelerden nefret eden tıpkı İslamiyet öncesi dönem gibi kendisi ile Altın Çağ arası tarihi de "Cahiliye Devri" olarak adlandırmasıyla tüm diğerlerini "öteki" olarak kabul etmektedir (Bodur, 2003, s. 10). Bu hal doğal bir hoşgörüsüzlük hatta daha ötesinde nefret duygusunu körükler. Özetle tarihsel bir gerçek olan Arap kabile ve toplulukları arasında sıklıkla görülen karşılıklı kafirlik suçlaması Vehhabiler için kendi dışındaki herkesin İslam dışı olduğu iddiasına kadar uzanmıştır. Daha önce de belirttiğim söz konusu ekol siyasi yönünün ağırlığı ile ise din-devlet kavramlarının birbirinden ayrılamayacağını vurgulayarak, dine dayalı olmayan bir devletin yaşamasının mümkün olmayacağı teziyle fanatik, fundamentalist grupların doğmasına zemin yaratmıştır (Bodur, 2003, s. 13). Bu vahadan beslenen teolojik doktrinin arka planında yer alan özelliklerden önemli bir tanesi de "lafızcılık"tır. Bu kutsal metin olan

ayetlerin, hangi maksatla, hangi olay üzerine gönderildiği ya da amacından ziyade olarak yalın olarak değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Üstelik İslam peygamberi zamanında olmayan her şeyi din dışı kabul eden ve yukarıda bi'dat olarak adlandırdığımız sert tutumundan sadece sufi-tasavvufi akımlar etkilenmemiş, anılan dönem içerisinde var olmayan cami minareleri de bu öfkeden nasibini almıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2016, s. 4).

İşte bu zeminde yeşeren örgütlerden birisi DAES'tir. Örgütün kurucusu olan Zerkavi ilginç bir kişiliktir. 1980 yılında henüz 14 yaşında iken uyuşturucu ve cinsel suçlardan oluşan bir adli dosya ile cezaevine girmiş ve bu tutukluluk genel af ilan edilen 1988 yılına kadar sürmüştür. Zerkavi, cezaevinde bulunduğu sürede siyasal İslam fikriyatı ile tanışmış ve çok etkilendiği bu fikirlerle yoğrulmuş halde çıktığı cezaevinden sonra Sovyet güçlerine karşı savaşmak üzere Afganistan'a geçmiştir. Savaş sona erdiğinde Ürdün'e geri dönmüş ancak yanında Afganistan'da kendisine akıl hocalığı yapan El-Magdişi'yi de beraberinde getirmiştir. Artık zihninde iyiden iyiye oluşan İslam Devleti düşüncesi için harekete geçmeye karar vermiş, ilk iş olarak da Ürdün'de monarşik düzeni yıkacak ve hayallerindeki devletin temellerini atmak için planladığı ancak başarısızlıkla sonuçlanan 1993 yılındaki bir yerel sinemaya yönelik bombalı eylemin sorumlusu olarak El-Magdişi ile birlikte yeniden cezaevine girmiştir. Bu ikinci beş yıllık cezaevi döneminde kendisini ideolojik olarak yetiştirmeye devam eden Zerkavi, artık internet ortamında risaleler yayınlamaya başlamış ve El-Kaide'nin lideri Usame Bin Ladin'in dikkatini çekmeyi başarmıştır. Zerkavi, Ladin'in daveti üzerine Kandahar kentine gitmiş, her ne kadar Ladin tarafından görüşme süresince kuşku ile karşılanırsa da El-Kaide'nin kurmaylarının teşviki ile kendisine bir eğitim kampı kurması için maddi yardım yapılmıştır. Bu destekle Zerkavi'nin İran sınırına yakın Herat Kampı'nda kurduğu bu ilk örgütün adı "Tevhit ve Cihat"tır (Boz, 2014, s. 8).

Örgüt, ABD'nin Afganistan'a girmesinin ardından ilk önce İran'a sonrasında da Irak'a geçmiştir. Irak'ın işgali sırasında da koalisyon güçlerine yönelik ciddi eylemler yapmış, her eylem örgütün adının duyulması ve büyümesini sağlamıştır. 2004 yılında ise Zerkavi, El-Kaide örgütü ile birliktelik kararı verecek, El-Kaide'nin maddi ve psikolojik gücünden faydalanmak için örgütün adını "İki Nehir Arasında El-Kaide" kısaca "Irak El-Kaidesi" şeklinde değiştirecektir. El-Kaide'de bu sayede Irak coğrafyasındaki varlık ve etkisini arttırmıştır (Sandıklı, 2015, s. 17). Örgüt kısa zamanda Irak'ta disiplini ve stratejisi ile dikkatleri üzerine çekerken özellikle El Anbar kenti ve çevresini Irak güçleri ile ABD askerlerinden temizleyerek bir anda popüleritesini arttırmıştır (Sandıklı, 2015, s. 17). Söz konusu

bölgelerin Sünni kimliği ve Zerkavi'nin eylemleri, onun kendisine biçtiği Sünnilerin savunucusu rolünün birçok Iraklı tarafından kabulünü sağlamıştır. Bu durum ona finansal destek anlamında şaşırtıcı boyutlara ulaşan bir imkan tanımıştır (Weiss – Hassan, 2016, s. 65).

Zerkavi'nin bu kan ve şiddet dolu yaşamı 2006 yılına kadar sürecek ve söz konusu yılın haziran ayında ABD özel kuvvetleri tarafından düzenlenen bir operasyonunda hayatını kaybedecek ve örgütün liderliğine El Muhacir getirilecektir. Bu tarihten 5 ay kadar kısa bir süre sonra örgüt adını, temel ideoloji ve stratejisine uygun bir şekilde “Irak İslam Devleti” olarak değiştirecek örgütün yeni bir numarası Saddam Hüseyin'in eski BAAS'çılarında bir isim olan Ebu Ömer El Bağdadi olacaktır (Warrick, 2016, s. 9). 2010 yılında bu isimde öldürülecek ve yeni lider Ebu Bekir El Bağdadi olacak örgüt ise 8 Nisan 2013 tarihinde de adını Irak-Şam İslam Devleti olarak güncellemekle kalmayacak kendisini tanımayan El-Kaide ile bağlarını kopararak bir yıl sonra hilafeti ve hedeflediği sözde İslam devletini kurduğunu resmen ilan edecekti.

2) DAEŞ'in Stratejisi, Eylem Tarz ve Kapasitesi

DAEŞ'in tarihçesi ve kronolojik liderlerine göz attıktan sonra örgütün stratejisine, hareket tarzı, kapasitesine daha yakından bakalım; Irak-Şam İslam Devleti, o güne kadar yapılanmaları, dinamikleri ve modeli birbirine çok benzeyen radikal dini referanslı örgütlerden ciddi farklılıklar taşımaktadır. Bu örgütler arasında bir dönem parçası olduğu El-Kaide gibi bir mücahit grubu olmanın ötesinde bir profesyonel orduya sahip, para basmayı amaçlayan, ciddi miktarda para kaynağını da kontrolü altında bulunduran (Sadece Musul savaşının ganimeti bile yaklaşık 313 Milyon Euro olarak tahmin edilmektedir.) üstelik mühimmat ve ağır silahlar dahil ciddi bir ateş gücüne sahiptir (Luizard, 2016, s. 21-22). DAEŞ, uluslararası güvenlik araştırmaları merkezleri ve istihbarat raporlarına göre dünyanın en iyi finansal gücüne sahip terör organizasyonudur. Tahminlere göre 2,4 Milyar Doları aşkın bir nakdi servete sahiptir. En önemli gelir kaynağı tahmin edileceği gibi petrol kaçakçılığıdır. Bunun dışında haraç, fidye, adam kaçırma ve bağışlar diğer kalemleridir. Aynı şekilde bölgenin alt yapısal avantajları ile tarihi eser kaçakçılığı da hatırı sayılır bir gelir kalemidir (Erdoğan – Deligöz, 2015, s. 17). Tek başına bir gelir aracı olarak değil aynı zamanda devlet iddiası temeline dayanak olması amacıyla örgüt Şubat 2014'te Felluce kentinin ele geçirilmesini müteakip zekat, cizye ve sadaka sistemi üzerinden kendi pratiğini ortaya koymuş ve Felluce, mikro ölçekte bir devlet laboratuvarı olmuştur (Luizard, 2016, s. 23).

Bunun dışında DAES, yapılanmasını ve yayılma sahasını titizlikle planlayarak hareket etmiştir. Coğrafya tabanlı bir inceleme yapıldığında görülecektir ki örgütün özellikle işgal ettiği sahalarda petrol kuyuları başta olmak üzere, rafineri ve petrol işleme tesisleri, sınır kapıları, imalathane – fabrikalar ile barajlar, tahıl silolarıdır ki bu DAES'in temel stratejisinin gelir kaynaklarına erişmek ve kontrol etmek olduğunu göstermektedir (Cevizci, 2014, s. 36).

DAES'in hayallerini kurduğu devlet ideali için yaptıkları elbette bununla sınırlı değildir. Kendi siyasal alt yapısı için uyguladığı belli hareket tarzları vardır. Örneğin bir kenti ele geçirdikten sonra birkaç gün içerisinde yerel aşiret ve idarecilerle müzakere ederek kentin yönetimini onlara bırakması da oldukça rasyonel bir yöntemdir. Bunun için örgütün sadece birkaç koşulu vardır; kentte DAES sembolleri dışında hiçbir alamet ve simge bulunmayacak, ahlak kuralları ile yasalarla ilgili kesin bir şekilde cihatçıların emrine uyulacaktır. Özellikle Irak topraklarında Maliki merkezi hükümetinin oldukça beceriksiz kötü yönetimi, devlet görevlilerinin büyük çoğunluğunun yolsuzluk ve rüşvete saplanmış olması karşısında DAES'in ele geçirdiği yerlerde bu kişileri tespit ardından infaz etmesi yine ele geçirilen yerlerde halka yönelik sosyal yardımlar örgüt eliyle dağıtılması halkın bazı kesimlerince sempatiyle karşılanmıştır. Irak ordusunun ise bölgede sanki bir işgal ordusu gibi görülmesi, sevilmemesi sonucu yarattığı moralsiz durum DAES karşısında çok fazla direniş göstermeden çekilmesine neden olmuştur. DAES ise motivasyonu son derece düşük Irak ordusu birliklerinin, ekipman ve eğitimi yetersiz peşmergelerin aksine kalifiye güçlerce yönetilen, şehitlik kavramının yüksek motivasyonunu barındıran çekirdek bir orduya, bir vurucu güce sahiptir (Luizard, 2016, s. 18-22). Üstelik bu güç bir terörist organizasyonda pek alışık olmadığımız biçimde BM Güvenlik Konseyi Raporu'na göre 40 adet tank çok sayıda çekili top ve ÇNRA (Çok Namlulu Roketatar) sistemini uhdesinde bulundurmaktadır (Erdoğan – Deligöz, 2015, s. 15).

Örgütün önemli bir diğer dinamiği de hiç kuşkusuz insan kaynaklarıdır. Bu noktada DAES'in savaşçı kadrosunda net iki unsur göze çarpmaktadır. Bunlar Iraklı olanlar ve olmayanlar şeklindedir. Iraklı olmayanların demografik dağılımlarında ağırlık Orta Doğu ve yakın coğrafyadaki ülkelerden cihat çağrısına uyarak katılanlar ve daha az oranda da olsa hatırı sayılır nicelikte Avrupalı savaşçılardır. İnsan kaynakları ağırlıklı olarak örgütün propaganda mekanizmaları ile sağlanırken ikinci sırada örgüt tarafından sistematik şekilde organize edilen hapisane boşaltma operasyonları sonucu devşirilen kişiler gelmektedir ki bu operasyonlar özellikle Sünni mahkumların ağırlıklı olduğu cezaevlerine yönelik yürütülmüştür (Gürler – Özdemir, 2014, s. 4-5). ABD İstihbaratı (CIA) raporlarına göre; DAES

saflarında sahada savaşan yaklaşık 15.000 savaşçıdan 2.000 civarını Batılı ülkelerden Suriye'ye geçmiş olan yabancılar oluşturmaktadır. Bu noktada söz konusu istihbarat bilgisinde bu Batılı savaşçıların ağırlığının DAESİ içerisinde olduğu tahmin edilse dahi ne kadarının söz konusu örgüt içerisinde, ne kadarının da diğer muhalif örgütlerde olduğuna dair kesin bir veri mevcut değildir. Yine DAESİ içerisindeki yabancı savaşçılar ile ilgili olarak açıklama yapan Iraklı bir parlamentere göre; DAESİ içindeki Batılı yabancı savaşçı oranı yaklaşık yüzde otuzdur (Dolunay – Erdem, 2016, s. 282).

Bir köktendinci radikal terörist organizasyon olan DAESİ'nin sosyal kurallarında kadınlara ilişkin de bir takım düzenlemeler bulunmaktadır. DAESİ'nin koyduğu ve sözde ilahi olarak nitelendirdiği bu toplumsal kurallara göre, kadınların ellerine silah almasını yasaktır. Ancak cihat için kadında çalışmalıdır fakat bu cephe değil, cephe gerisi olmalıdır. DAESİ'nin kadınları; ilk yardım, yemek pişirme, hemşirelik ve dikiş işleri gibi lojistik konularda savaşçılara destek olmaktadır ve bu rolleriyle “iyi cihat eşleri-cihat gelinleri” olarak adlandırılmaktadır. DAESİ doktrinine göre dünyevi ilimler gereksizdir ve kadınlar ancak dini konularda eğitim alabilirlerken, bir kadının en önemli görevi eş ve anne olmaktır ki evlilik yaşı için 9 yaşı kabul edilmektedir (Dolunay – Erdem, 2016, s. 279).

Daha önce benzeri görülmemiş bir büyüklükte terörist örgüt yapılanması ve finansman yönetimi ile Ortadoğu'da ortaya çıkan DAESİ, ele geçirdiği geniş coğrafyada eylemlerini uluslararası izolasyona rağmen uzun süredir devam ettirebilmişse kuşkusuz bunu petrol, su kaynakları ve tarım arazilerinin kontrolüne yönelik izlediği stratejiler kendi ekonomik sisteminin sürekliliğini sağlamasının yanında yukarıda bahsettiğim siyasal ve sosyolojik yöntemlerine borçludur (Boz – Kuru, 2016, s. 19).

3) Web Tabanlı Terör Örgütü: DAESİ

DAESİ bölgede etkin bir psikolojik harp faaliyeti de yürütmektedir. Psikolojik savaş ve onun bir parçası olarak yürütülen psikolojik hareket, kimi zaman konvansiyonel harbin bir parçası, kimi zamanda başlı başına bir harp şeklidir. Bu savaş ya da hareket türünü de içerik olarak temel uygulama özellikle de çağımızın iletişim imkanlarının geldiği noktadan da faydalanarak, rakip ya da harp terimi ile düşmanın üzerinde baskı unsuru kurma, aldatma, harbe girmesine cesaret edemeyecek derecede zihinsel çöküntü yaratma üzerine kurgulanır. Bu tür savaş veya harekatta çizilen strateji çok boyutlu ve temelinde Sun Tzu'nun “düşmanın mukavemetini savaşmadan kırmak” ile Clausewitz'in “kuvveti acımadan, kan dökmeden, çekinmeden kullanmak” anlayışı yatmaktadır (Toptaş, 2006, s. 106).Bu harp yöntemi devletler tarafından özellikle son

yıllarda oldukça fazla tercih edilir bir hareket biçimi olmuştur. Devletler, sadece harp sahasında değil, barış zamanında da psikolojik hareketi kullanmaktadırlar (Özdağ, 2009, s. 246). Bugün devlet dışı aktörler, özellikle de uluslararası terör örgütleri aynı şekilde benzer teknikleri kullanmaktadırlar.

DAES'in bir özel gücü de psikolojik hareket unsurlarının en başında gelen propaganda gücüdür. Teknolojik imkan ve ekipmanları verimli kullanmasını çok iyi başaran örgüt özellikle web tabanlı uygulamalar sayesinde mesajlarını tüm dünyaya iletebilmekte hem de yabancı savaşçılar olarak tanımlanan insan unsurunu genişletebilmektedir. Bu faaliyetleri için Mayıs 2014'te El-Hayat Medya Merkezi'ni kurarak yönetmeye başlamış, ilk video yayınında batılı sempatizanlarına cihat çağrısı yapmıştır. Yine enformasyon amaçlı olarak "Dabıq" dergisi de örgüt tarafından yayına alınmıştır (Türkoğlu, 2017, s. 167). Derginin ismi sıradan seçilmiş bir kelime değildir. Dabıq sözcüğünün semantiğinde psikolojik hareket öğelerine rastlamak mümkündür. Dabıq, Suriye'nin kuzey batısında Halep iline bağlı Azaz ilçesinde Mercidabık olarak da bilinen bir yerleşim yeridir. Büyük ağırlığı Türkmen olan 5.000 civarı kişinin yaşadığı bu yer 2014 yılının Ağustos ayında DAES tarafından, Süleyman bin Abdülmelik türbesi yok edilerek ele geçirilmiştir. Hadislere göre Mehdi komutasındaki İslam ordularıyla Deccal komutasındaki "Romalı" yani batıdan (Amikiye, Hatay tarafından) gelecek gayrı- Müslim orduları karşı karşıya gelecekleri yer olarak kabul edilmektedir. Yani Dabıq üç büyük dinde de yer alan Hıristiyanların "Armageddon" Müslümanların ise "Melhame-i Kübra" olarak isimlendirdikleri kıyamet savaşının yaşanacağı yerdir. Bir anlamda örgüt web üzerinden e-cihat faaliyeti yapmaktadır. Kabul edilmelidir ki örgütün adını en çok duyuran fenomen video formatlı sitelerde dolaşan kafa kesme görüntüleridir.

DAES Terör Örgütü'nün web tabanlı faaliyetlerdeki (özellikle sosyal medyadaki) gücü ve etkisini en güzel ifade eden isim Irak Devleti'nin ulusal güvenlik eski danışmanı Muvaffak er-Rubai olmuştu. Rubai'ye göre, Irak ordusunun silah bırakarak çekilmesine, sonucunda Musul kentinin kaybedilmesine Facebook ve Twitter üzerinden cihatçıların yayınladıkları görüntü ve mesajlar etkili olmuştu (Weiss-Hassan, 2016, s. 212). Bu görüş çok haklı gerekçelere dayanıyordu. Irak ordusunun, Musul'u terk ederek, kentin düşmesinden sadece iki hafta önce DAES psikolojik hareket rotatifleri işlemeye başlamış ve "Kılıçların Sesi" isimli meşhur videoyu yayınlamışlardı. Söz konusu propaganda filmi, ününü hak edecek bir içeriğe sahipti. Filmin başında cihatçı bir vaiz, elindeki kılıcı öfkeyle savurarak, özellikle kafir ve Yahudileri ilgilendiren tehditkar cümlelerini ardı ardına sıralıyordu. Filmin ilerlemesi ile sırayla

ekrana gelen görüntüler, tehditlerin boyutlarını ispat eder nitelikteydi. Sözde “Mürted Avcıları” Irak ordusuna katılmaya giden ve Şii olduğu anlaşılan askerleri ateş açarak öldürüyorlardı. Bir sonraki sahnede ise cami içerisine toplanmış halde olan bir gruba yönelik yapılan vaazda, onlardan tövbe ederek, hatalarından vazgeçmeleri halinde DAESH’e ve dolayısıyla İslam’a karşı işledikleri suçların af edileceği söyleniyordu. Başka bir görüntüde ise kendi mezarını kazan ve az sonra infaz edileceği anlaşılan bir Iraklı komutanın itirafları ekrana geliyor, mezarın kazılmasının ve itirafların tamamlanmasının ardından bir DAESH klasiği olan Iraklı komutanın kafasının kesilerek infaz edilmesi ritüeli ile sona eriyordu (Weiss – Hassan, 2016, s. 213-214)

Çağın teknolojik alt yapısını ve iletişim becerilerini çok ustaca kullanan DAESH, bu avantajla onlarca farklı ülkeden, sayıları on binleri bulan savaşçıyı kendi saflarına katmayı başarmıştı (Karakaş, 2017, s. 43). Özellikle Twitter’ın gündem belirleme uygulaması olan hashtagleri, örgütün siber cihat sorumluları manipüle etmiş, popüler konuları içeren küresel hashtagler örgüt propagandası için hedef alınmıştır. Örneğin; 2014 yılı, Haziran ayında Brezilya’da yapılan Dünya Kupası hakkında yorum ve haber almak amacıyla twitterda açılmış olan hashtaglere yönelik başarılı manipülasyonlar yapılmış ve #Brazil2014, #ENG, #France ve #WC2014 hashtaglerine tıklayarak kişiler, DAESH önderliğinde cihada davet eden bir video ile karşılaşmıştır (Karakaş, 2017, s. 38).

Sonuç

Teolojiden, tarihe kadar birçok disiplin tarafından tarihin ve insanlığın beşiği olarak adlandırılan Ortadoğu coğrafyası, başlarken bahsettiğimiz gibi farklı milletleri, uygarlık ve medeniyetleri barındırmakla birlikte onların kendi kültürleri, inanç ve ritüelleri ile yoğun bir bölge olarak göze çarpmakta, yine daha önce belirttiğimiz jeo-politik özellikleriyle zengin enerji kaynakları, coğrafi konumunun sağladığı avantajlarıyla küresel güç iddiasında bulunan tüm ülkelerin ilgisini üzerinde toplamıştır. Ortadoğu bölgesi 19 yy ile başlayan küresel hegemonya mücadelesinin en önemli merkezi olmuş bu durum da periferisinin sürekli bir kriz, çatışma tehdidi altında yaşam sürmesine neden olmuştur. Küresel hegemonya mücadelesinin pik yaparak büyük savaşa dönüştüğü 1914-1918 yıllarının ardından bölgenin tek hakimi Osmanlı Devleti’nin yıkılması bir anda bölgede hakim güçlerin kurduğu yeni devletlerin ortaya çıkmasını sağlamış, soğuk savaş mücadelesi sonrası iyice kırılan bölgesel fay hatları istikrarsızlık ve bunu doğuran din, mezhep gibi olgulardan beslenerek kırılmıştır. 2003 yılına gelindiğinde ABD’nin Irak’ı işgal etmesi ve yakın tarihte yaşanan, “Arap Baharı” olarak adlandırılan

demokratikleşme talep ve süreçlerinin kanlı biçimde bastırılması sonucunda bir anda birçok bölge ülkesinde iç çatışmalar savaşa varacak şekilde körüklenmiş bu durum radikal köktendinci DAES benzeri örgütlere manevra ve yaşam alanı kazandırmıştır.

Bilindiği gibi beslendiği ideolojik kaynak ne olursa olsun terörle mücadele sadece terörist unsurlarla mücadele anlamı taşımamaktadır. Terörle mücadele militarist politikalar, güvenlik yaklaşımları kadar akademik etütler ile desteklenmiş bir politik yaklaşım olmak zorundadır. Yukarıda DAES terörist organizasyonundan bahsederken oluşum sürecinde küresel aktörlerin Ortadoğu ve periferisinde yürüttüğü hakim olma mücadelesinin nelere neden olduğundan, mezhepler arası gerilimin doğurabileceği sonuçlara ve medya kullanımının titizlikle yürütülmediği takdirde doğuracağı sonuçlara kadar bir çok parametreden bahsettik. Bu anlamda da bilim insanları ve araştırmacılara en az güvenlik politikası yapıcı ve uygulayıcılara kadar büyük sorumluluk düşmektedir.

Bu noktada bir sorumluluk da hiç kuşkusuz teolog ve ilahiyatçılara düşmektedir. Adının önüne İslam ibaresini koyarak yaptıkları, İslamiyet değerleri olarak betimlediği ideolojik alt yapısıyla tüm dünyanın kendisinden korku ve nefret duyduğu DAES terör örgütünün eylem, söylemlerinin İslam dini ile hiçbir ilgisinin olmadığı ve kendisine göre yüce İslam dinini karaladığı ortadadır. Bu noktada bu makalede genellikle IŞİD "Irak Şam İslam Devleti" olarak kullanılan söz konusu terör organizasyonunun adını, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın söyleminde olduğu gibi İslam ibaresini dışarıda bırakarak DEAS yerine DAES şeklinde kullanılmasının nedeni de tam olarak topluma subliminal de olsa İslam ve vahşet kavramlarını bir arada kullanmamak çabasındandır ki bu noktada Erdoğan'ın etimolojik hassasiyeti doğrudur. Aslında çok iyi bilinmektedir ki, İslami geleneğin hiçbir döneminde benzer şekilde eylemler tasvip edilmemiş bilakis bu tarz eylemlerin sahipleri lanetlenmiştir. Bilindiği gibi İslamiyet'in ilk yıllarında, Mekke'den göç etmeden önce inananların malları yağmalanmış ve büyük oranda sefaletle sürüklenmişlerdi. Bu anlamda Arap ve İslam tarihçileri tarafından kutsal savaş olarak tanımlanan "Gaza" kavramı şekillenerek bir yasal zemin bulmuştu. İslamiyet'in ilk savaşı olan Bedir Savaşı sonucunda oluşan İslam Harp Hukuku, şu emirler çerçevesinde vücut bulmuştu; "Allah'tan korkunuz. Müslüman askerlere iyi muamele ediniz. Kâfirlere karşı Allah'ın adıyla savaşınız. Ganimeti adaletli dağıtınız. Her türlü ihanetten sakınınız. Müsle yapmaktan sakınınız. Çocukları ve kadınları öldürmeyiniz. Düşmanla karşılaştığınız zaman onlara üç teklifte bulunun ve bunlardan hangisini kabul ederse siz de onu kabul edin: Onlara İslâm'ı davet edin, eğer kabul ederlerse siz de kabul edin ve onlardan uzak durun.

Sonra onlara kendi topraklarından muhâcirlerin toprağına hicret etmelerini teklif edin, kabul ederlerse diğer muhâcirler gibi aynı hak ve vecibelere sahip olacaklarını kendilerine haber verin. Eğer hicret etmeyi reddederlerse, diğer müminlerin üzerine olduğu gibi aynı ilahi kanunların onların üzerine de mecburi olmasıyla beraber kendilerinin Müslüman telakki edileceklerini, diğer Müslümanlarla yan yana harp etmedikçe ganimetlerden ve diğer devlet gelirlerinden istifade etmeyeceklerini onlara haber verin. Eğer reddederlerse o vakit onlara cizyeyi (himaye vergisini) teklif edin, kabul ederlerse, siz de kabul edin ve onları rahat bırakın. Eğer bunu da reddederlerse Allah'ın inâyetine sığınıp onlarla harp edin (Arslan, 2015, s. 1044).” Bu derece hassas kuralları savaşta bile göz eden bir medeniyetin asla böyle bir vahşeti gerçekleştiremeyeceği mutlak suretle ilahiyatçılarca anlatılmalıdır.

Bugünlerde halen etkisi süren örgütün hareket tarzı ve yarattığı tehdit unsurları üzerine yapılan doğru etütler ile örgüte karşı yöneltilen ortak uluslararası operasyonlar örgütün bölgedeki etkinliğini kırmış olsa dahi konjonktürel değişiklikler karşısında yeniden bir tehdit unsuru olabileceği ortadadır.

Extended Abstract

The Middle East has been at the centre of contradictions and conflicts since the first ages. The region most affected by imperialist ambitions, economic exploitation and religious conflicts is undoubtedly the Middle East. Today, global powers exercise their power plays in the Middle East rather than any other place. The people of the Middle East have suffered in ways that cannot be compared with other regions throughout history. The reasons for all these conflicts are hidden in the mysterious history and significant geography of the Middle East. The current conflicts are related to the process of the Greater Middle East Project of the United States of America, which was put in motion in order to make Islam compatible to democracy, liberalism, modernism and free market economy. In the aftermath of the Cold War, reforming Islam in accordance with Western interests was the main objective. Over time, the clashes would take place within the Islamic civilisation itself, not the “civilisation”, as the West had foreseen. This strategy would consume the resources of the Islamic countries and destroy the unity between the Muslim countries. In Syria, Shiite Islam is fighting with Sunni Islam. In Egypt, the concepts produced by global actors have been confronted with moderate-controlled Islam and radical-uncontrolled Islam.

This situation has made extremist groups more radical in the region. As such, terrorist organisations that use the name of Islam in their names but are not closely related to real Islam have emerged. One of the similar terrorist organisations in recent history is the ISIS. In 2014, the organisation took its name with the bloody actions, it carried out and the lands it captured in Iraq - Syria. As a result of the US's green belt project, the organisation evolved from Al-Qaeda in Afghanistan, and after the US invaded Afghanistan, it first moved to Iran and then to Iraq. During the occupation of Iraq, the coalition had engaged in serious military operations against its forces and each action contributed to the name recognition of the organization. In 2013, ISIS leader broke off his ties with Al-Qaeda, and a year later he officially proclaimed establishing the caliphate and the so-called Islamic state he intended. ISIS has signalled the emergence of a new-style terrorist organisation with serious structural differences from radical religious reference organisations, whose structure, dynamics and model are very similar to each other. Unlike similar organisations, ISIS has a professional army beyond being a mujahedeen group and has serious firepower, including ammunition and heavy weapons, which will not only keep a considerable amount of money under control but also aim at printing money. ISIS has many financial capabilities. Another special power of ISIS is the force of propaganda that is at the forefront of psychological operations. The organisation, which knows how to use technological facilities and equipment efficiently, can communicate its messages to the whole world through web-based applications and can expand the human element defined as foreign fighters.

If ISIS has been able to carry out its activities for a long time despite its international isolation in the vast geography it has captured, it will be by means of the strategies it pursues to control the oil, water resources and agricultural lands, as well as the continuity of its economic system. In the last year, even though its effectiveness in the region has been broken by the international operations carried out against itself, it is clear that the organisation may be a threat again in the face of conjunctural changes.

Kaynakça

- Arslan, İ., (2015). Hz. Peygamber'in Savaşlardaki Tavrı, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 39, Ağustos.
- Aydinalp, H., (2010). Sosyal Çatışma ve Din, T.C Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:19, Sayı:2, Bursa.
- Bodur, H. E., (2003). Vahhabi Hareketi ve Küresel Terör, KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:2, Kahramanmaraş.

- Boz, G., ve Kuru, N. O., (2016). IŞİD'in Finansmanı, Ankara Strateji Enstitüsü Analizi, No:6, Nisan Ayı, Ankara.
- Boz, G., (2014). IŞİD Terör Örgütü ve Evrim Süreci – Irak El Kaidesi'nden Irak-Şam İslam Devleti'ne, Ankara Strateji Enstitüsü, Ankara.
- Cevizci, T. S., (2014). Irak Şam İslam Devleti'nden İslam Devletine Giden Süreç, 21 Yüzyıl Dergisi Ağustos Sayısı, Ankara.
- Erdoğan, Ş., ve Deligöz, E., (2015). Irak Şam İslam Devleti (IŞİD): Gücü ve Geleceği, Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Dergisi, Mayıs Ayı, Cilt:14, Sayı:1, Ankara.
- Gürler, R. T., ve Özdemir Ö. B., (2014). Tevhid ve Cihad Örgütü'nden İslam Devleti'ne, SETA Perspektif, Sayı: 60, Ağustos Ayı, Ankara.
- İlhan, S., (2002). Jeopolitik Kavramı Ve Unsurları, Avrasya Dosyası, Jeopolitik Özel, Kış Sayısı, Cilt: 8, Sayı: 4, Ankara.
- Karakaş, C. K., (2017) DAES Propagandasında Yeni Medya Kullanımı, Marmara İletişim Dergisi, Aralık Sayısı, İstanbul.
- Kongar, Emre, (2011). Küresel Terör ve Türkiye: Küreselleşme-Huntington-11 Eylül, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Lewis, B., (1998). Ortadoğu'nun Çoklu Kimliği, Sabah Kitapları, İstanbul.
- Luizard, P. J., (2016). IŞİD Tuzağı (Çev. Yasemin Özden Charles), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Meriç, C., (1980). Kırk Ambar, Ötüken Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Okumuş, E., (2003). Toplumsal Değişme ve Din, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Özdağ, Ü., (2009). İstihbarat Teorisi, Kripto Yayınları, Ankara.
- Sakin, S. ve Deveci, C., (2011). Ortadoğu Kavramı ve Sınırları Üzerine Bir Değerlendirme, History Studies ABD ve Büyük Ortadoğu İlişkileri Özel Sayısı/ Relationships of the USA and The Great Middle East Special Issue.
- Sandikli, A., (2015). Terörün Geldiği Yeni Boyut: IŞİD Örneği, Bilge Adamlar Kurulu Raporu, No: 67, Haziran Ayı, İstanbul.
- Şen, O., (2011). Dini Terör Çerçevesinde El Kaide'nin Yeri ve Uluslararası Eylemlerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, T.C Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler ABD, Ankara.
- Şenol, D., Erdem, S., ve Erdem, E., (2016) IŞİD: Küresel Bir Terör Örgütü, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 2, Elazığ.
- Şimşek, E., (2005). Türkiye'nin Ortadoğu Politikası, Kum Saati Yayınları, İstanbul, Şubat.
- T.C Dışişleri Bakanlığı, (2016). Şiddete Varan Aşırıılık: DAES Olgusu ve DAES'e Katılımın Dinamikleri, SAM Raporu, Ankara.

- Toptaş, E., (2006). 21 Yüzyılda Savaş, Kripto Yayınları, Ankara.
- Turan, Ö., (2002). Tarihın Başladığı Nokta Orta Doğu, Step Ajans Yayınları, İstanbul.
- Türkoğlu, E., (2017). Küresel Bir Terör Örgütü Olarak IŞİD'in Dijital Dergi Kullanımı: Konstantiniyye Üzerine Bir İnceleme, Akademia Erciyes İletişim Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, Kayseri.
- Warrick, J., (2016). Siyah Bayraklar-IŞİD'in Doğuşu ve Yükselişİ (Çev. Işık Tansel), A7 Kitap, İstanbul.
- Weiss, M., ve Hassan, H., (2016). IŞİD Terör Ordusu'nun İç Yüzü (Çev. Emine Arzu Kayhan), Kırmızı Yayınları, İstanbul.